

“DUURZAAMHEID IS ONUITPUTTELIJKE BRON VAN DENKWERK”

Ieder nummer geeft een Nederlandse ontwerper zijn visie op actuele kwesties in de designwereld, om daarna het stokje door te geven aan een vakgenoot. Dit keer: **BRUNO NINABER VAN EYBEN**

Jonge ontwerpers in Nederland zijn verwend Dat geloof ik niet. We geven ze een zo goed mogelijke opleiding, maar met een diploma op zak begint het pas. De springplankregelingen in dit land zijn verstandig, zo kunnen jonge ontwerpers zich verder ontwikkelen. Dat is geen verwennen, want de dagelijkse praktijk is keihard. Van al die talenten die afstuderen zijn er na een paar jaar nog maar enkele over.

Een goed idee is het halve werk Het maken, promoten en op de markt brengen van een product is heel veel werk en er is veel geld mee gemoed. Wanneer aan een product geen goed idee of concept ten grondslag ligt, is het onzinnig en ook ethisch onverantwoord het te produceren. Daarom vind ik dat een ontwerper meer dan alleen een idee moet leveren. Hij moet weten waarover hij praat en anders moeite doen om achter deze kennis te komen. Vaak veranderen al doende inzichten en groeit een idee uit tot een maakbaar product. De grootste fout die een ontwerper kan maken, is een oplossing bedenken voor een niet bestaand probleem.

Handwerk gaat boven de machine Het is niet zo dat als ik een ontwerp af heb, ik pas kijk hoe het kan worden vervaardigd. Dat gebeurt tegelijkertijd, het is een integraal proces. Daarom wil ik van de hoed en de rand weten. Zoals Rothko, Richter en Rembrandt hun materiaal kenden en met verf speelden, zo speel ik als ontwerper met de mogelijkheden van machines. De oplage waarin het ontwerp wordt geproduceerd, bepaalt de middelen en de gereedschappen die ik gebruik. Het is dus niet handwerk óf machine, maar handwerk én machine.

Nederlandse ontwerpopleidingen leveren denkers af, geen doeners Ik geloof niet dat je dit kunt generaliseren. Van de Design Academy komen redelijk energieke aanpakkers, die niet bang zijn hun handen vuil te maken. Op de TU in Delft, waar ik hoogleraar ben, ligt het accent anders. Daar worden studenten meer voorbereid op een rol binnen de industrie en ligt het zwaartepunt bij het procesmatige deel van productontwikkeling. Beiden zijn nodig om tot succesvolle producten te komen, producten waar vraag naar is, die ergens voor dienen en die op een verantwoorde manier worden gemaakt.

Wil je het milieu redden, dan ontwerp je niets meer Nee, dan moeten we alles opnieuw ontwerpen. De onbeperkte beschikbaarheid van grondstoffen leverde in het verleden vele vrijblijvende ontwerpen op. Kijk maar naar de Amerikaanse auto-industrie: groot, lomp, benzineslurpend, niet recyclebaar en met als enige drijfveer ‘als het maar mooi is.’ De gevolgen daarvan zijn inmiddels duidelijk. Als ontwerper dien je op een intelligente manier de vraag van de gebruiker te vertalen naar een product, daarbij rekening houdend met optimaal grondstofgebruik, energieverbruik en recyclebaarheid. Duurzaamheid is een onuitputtelijke bron van denkwerk voor ontwerpers en productontwikkelaars.

Nederland is en blijft internationaal hét designland Ontwerpen is geen hiërarchisch proces, waarbij de baas zegt hoe het moet en een team het braaf uitvoert. Het is een integraal proces waar vanuit diverse disciplines bijdrages aan worden geleverd. Een ontwerpteam heeft respect voor elkaars disciplines, denkt onconventioneel en kijkt over elkaars grenzen. Nederlanders hebben precies zo’n mentaliteit. Wij noemen dat het poldermodel, dat is redelijk uniek in de wereld. Het speelse, het onconventionele, het wars zijn van status, het ontbreken van ‘hoe het hoort’ zorgt voor vrijheid in denken en doen. Deze mentaliteit wordt vertaald naar fysieke producten. Of het nu de collectie van Droog Design is of mijn ontwerp voor het Nederlandse geld, het komt allemaal voort uit dezelfde bodem. ■

→ **Bruno Ninaber van Eyben geeft het stokje door aan Pieke Bergmans**

Bruno Ninaber van Eyben van studio Ninaber is hoogleraar Vormgeving aan de TU in Delft. www.ninaber.nl

→ **Beste ontwerper: Ontwerpen is geen wereldkampioenschap hardlopen. Soms komt er bij mij de jaloerse gedachte op: “Dat had ik willen ontwerpen.” Dat is me een aantal keer met het werk van Alberto Meda overkomen.**
→ **Grootste talent: Ik zie veel talent hier in Delft, maar met talent alleen red je het niet, wat je ermee doet telt. Gerwin Hoogendoorn studeerde bij mij af met een stormvaste paraplu en richtte met twee vrienden Senz Umbrellas op. Zij maken gebruik van hun talenten.**

KARTONNEN KANTOREN

Karton is grauw, ruw, niet sterk en kan geen druppel vocht verdragen. Karton heeft de roemloze taak om als verpakking iets beters binnenin te beschermen. Die waardeloosheid is voor een aantal ontwerpers precies de kracht.

TEKST INGEBOURG VAN LIESHOUT / FOTO'S JOACHIM BAAN (NOTHING), JÜRGEN CARIS (SCHERPONTWERP) EN BENJAMIN BOCCAS (ELEGANGZ).

Ontwerper Alik Koudenburg gebruikt karton als statement: “Karton is het materiaal waarvan je je eerste schetsmaquette maakt.” Voor ‘commercial creativity’-bureau Nothing was dat precies de vertaling van hun visie ‘beginnen vanuit het niets’. Dus werkt het bureau sinds kort vanuit een kartonnen maquette van 100 m². Joost van Bleiswijk paste zijn ‘no screw, no glue’-constructiemethode toe op Koudenburgs tekeningen. Uit met brandvertragend middel behandelde kartonplaten met honingraatstructuur, snijdt een snijplotter de platte elementen, die in elkaar worden gestoken. “Als je te vaak koffie morst, schuiven we er zo een nieuw bureaublad in,” grapt Koudenburg. Wat het kostte? “Next to nothing.”

Korte levensduur

Uit budgettaire overwegingen trokken architecten Ad Kil en Ro Koster het kantoor van grafisch ontwerp bureau Scherpontwerp in Eindhoven uit karton op. “Met een huurcontract

voor vijf jaar wordt de beperkte levensduur van karton een kwaliteit,” aldus Kil. “Ze leven van papier en werken er nu ook in.” Op de kop af 7300 stukken karton zijn tot 32 lagen op elkaar gelijmd. Over de lengteas van de 190 m² ligt een kartonnen eiland met geplastificeerd werkblad. Het karton werkt geluidsabsorberend, wat het prettig maakt om erin te werken. “Ons kantoor heeft nu een ziel”, vindt David van Iersel van Scherpontwerp.

Snelheid

Tijdgebrek was voor reclamebureau Eleganz in Parijs de aanleiding om karton te kiezen. Architect Paul Coudamy moest met een minimaal budget in vijf weken tijd een kantoor voor twintig mensen maken. Met enkel lijm en tape is in zeven dagen het hele interieur, van vergaderdoos tot kasten, gebouwd. De wens om meer of minder werknemers te kunnen plaatsen heeft geleid tot verschuifbare modules. Schuine lijnen benadrukken de dynamiek en zorgen tevens voor extra stabiliteit. ■

